

# Tong yulduzi

Vatan yagonadir,  
Vatan bittadir!

N: 7 (67276)  
2020-yil 17-fevral

www.tongyulduzi.uz

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqa boshlagan O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi ISSN-2010-6092

## 5 TASHABBUS IMKONIYAT



**1-tashabbus yoshlarni musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr va san'atning boshqa turlariga qiziqishlarini oshirishga, iste'dodini yuzaga chiqarishga xizmat qiladi.**



Aslida, rassomlik, musiqa, teatr, adabiyot va san'atga qiziqmaydigan bolaning o'zi bo'lmaydi. Shu sabab, Yurtboshimiz tomonidan ilgari surilgan «5 muhim tashabbus»ning birinchisiga oid qator vazirlik va tashkilotlar tomonidan amalga oshirilgan ishlar bo'yicha matbuot anjumani bo'lib o'tdi.

Unda ta'kidlanganidek, O'zbekiston Yoshlar ittifoqi tomonidan Respublikamizdagi

ta'lim maskanlarida «Orzumdagi inson bilan uchrashishni istayman» loyihasi tashkil etilgan. Xalq ta'limi vazirligi tomonidan esa umumta'lim maktablarida 2 108 ta havaskor yoshlar teatr studiyalari ochilgan. Hozirgi kunda ushbu teatr studiyalarga 198 ming 698 nafar o'quvchilar jalb etilgan. Ular tomonidan maktab faoliyati, o'quvchilarning odob-axloqiga oid sahna ko'rinishlari ijro etilmoqda.

Bugungi kunga qadar mazkur tashabbus doirasida umumta'lim maktablarida qo'shimcha 2 241 ta bepul to'garak tashkil etilib, ushbu to'garaklarga 5 ming 630 nafarga yaqin o'quvchilar qamrab olingan.

E'tibor bergan bo'lsangiz, bu barcha loyiha va tashabbuslar Siz aziz o'quvchilarning komil inson, yetuk mutaxassis bo'lib yetishishingizga qaratilgan. Demak, siz ham 5 tashabbusda faol bo'lishni unutmang!



## PREZIDENT MUROJAATNOMASI — DASTURULAMALIMIZ

*Yurtimizning ijtimoiy-siyosiy hayotida muhim ahamiyat kasb etgan Prezidentimizning Oliy Majlisga yo'llagan Murojaatnomasi xalqimizning kelajagini, farovon hayotini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun har birimiz ushbu Murojaatnomani qunt bilan o'qib o'rganmoqdamiz. Unda Davlatimiz rahbari ta'lim sifatini xalqaro talablar darajasiga ko'tarish maqsadida qator chora-tadbirlar ishlab chiqish lozimligini ta'kidladilar.*



Yoshlarni oliy ta'limga qamrab olish 2020-yilda 25 foizga, yaqin kelajakda esa 50–60 foizga oshirilishini alohida e'tirof etdilar. Kelgusida tayanch, kasb-hunar maktablari, texnikumlar tashkil etilishi belgilab qo'yilgani yoshlarni ilm-u ma'rifatga oshno qilishdek xayrli ishga keng yo'l ochilayotganligidan dalolat beradi.

Xotin-qizlar qo'mitalari tomonidan oliygozlarda o'qish uchun nomzodlar ko'rsatilishi, davlat grantlari ajratilishi qizlarimizning ilm olishga bo'lgan qiziqishlarini yanada orttirishi, shubhasiz.

Jumladan, bizning maktabimizda o'qituvchi va o'quvchilar uchun yaratilgan sharoitlar, yangi innovatsion texnik bazaning o'rnatilishi o'quvchilarimizning oliy o'quv yurtlariga kirish uchun tayyorlanishlariga zamin yaratdi. O'quvchilarning talabiga ko'ra oliygozlarga kirish imtihonlari bo'ladigan fanlardan to'garaklar tashkil etildi. Barcha fan o'qituvchilari yangi pedtexnologiyalar asosida AKTdand foydalangan holda yoshlarga saboq bermoqdalar. Maktabimiz direktori Jahongir Madaminov tashabbusi bilan kuzatuv kameralari hamda har bir sinf xonasiga televizor o'rnatildi.

Bunday sharoit va imkoniyatlar biz pedagoglarning kuchimizga kuch, g'ayratimizga g'ayrat qo'shmoqda. 2019–2020-o'quv yilida maktabimizni 60 nafar o'quvchi tamomlaydi. Biz ustozlar bitiruvchilarimizning o'zlari xohlagan oliy ta'lim talabasi bo'lishlari uchun bor bilimimizni bermoqdamiz. Mashg'ulotlarimizda 9–11-sinf o'quvchilariga Yurtboshimizning Murojaatnomada bildirgan fikrlarining mazmun-mohiyatini anglatib, ularning oliy ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirmoqdamiz.

**Hikmatoy SOTIBOLDIYEVA,**  
Farg'ona viloyati, Beshariq tumanidagi  
29-umumta'lim maktabining ona tili va adabiyot  
fani o'qituvchisi

## TADBIRLARGA BOY OY

Maktabimizda navoiyxonlik va boburxonlik oyligi o'zgacha tarzda o'tdi. «Ikki buyuk siymo hamisha barhayot» mavzusidagi tadbirimizga ko'plab mehmonlarni taklif qildik. Jumladan, shoir Davron Rajab, «Milliy tiklanish» partiyasi faoli Akmal Ro'zitoyev, «Turon» kutubxonasi xodimlari ishtirok etishdi. Ijodiy uchrashuvda biz 5-«B», 5-«V» va 7-«V» sinf o'quvchilari faol qatnashib, Navoiy va Bobur ijodidan namunalar ijro etdik. Mehmonlar esa ikki buyuk mutafakkir shoir hayotiga oid qiziqarli ma'lumotlarni so'zlab berishdi.

Bu allomalarimizning asarlari biz yoshlarni Vatanni, ustozlarni, ota-onani qadrlash, kitobni sevishga undashini ta'kidlashdi. Tadbirni tashkil etishda ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosari Dilnavoz Rahmatova va ona tili fani uslubiy birlashmasi o'qituvchilari katta jonbozlik ko'rsatishdi.

**Madinabonu ERGASHEVA, Jahongir ERDONOV,**  
poytaxtimizning Yashnobod tumanidagi 206-umumta'lim maktabining  
7-«V» sinf o'quvchilari



Poytaxtimizning Shayxontohur tumanidagi 136-umumta'lim maktabida ham ona tili va adabiyot fani ustozlari Nilufar Abdurkarimova va Zulxumor Qayumova tomonidan buyuk bobokalonlarimiz tavallud ayyomlariga bag'ishlangan tadbir bo'lib o'tdi. Tadbirda she'riyat shaydolari tomonidan yod olingan g'azallar, ijro etilgan sahna ko'rinishlari, jonli ijro etilgan qo'shiqlar barchada katta taassurot qoldirdi. Shu kuni 10-A» sinfi o'quvchisi Madina Rahmatullayeva she'r yozish bo'yicha o'tkazilgan musobaqada 1-o'rinni egallagan bo'lsa, uni tuman xalq ta'limi bo'limi maqtov yorlig'i va esdalik sovg'asi bilan ham taqdirladi.



**Shohista TOJIYEVA**



## 1-«V» SINFIDA HAM BAYRAM BO'LDI

**Sharqning ikki buyuk siymosi Alisher Navoiy va Zahiriddin Muhammad Bobur tavallud topgan kunni jajji bolajonlar ham bayram qilishdi.**

Toshkent shahar, Yunusobod tumanidagi 265-umumta'lim maktabining 1-«V» sinf o'quvchilari sinf rahbarlari Dildora opa Abduazimova boshchiligidagi o'tkazilgan tadbirda bobolarimizning g'azal va ruboiylaridan namunalar aytishdi. Bolajonlar tomonidan ijro etilgan «Tandir quolmagan, uy qura oladimi?» rivoyati asosidagi sahna ko'rinishi esa barchani ta'sirlantirib yubordi. Bayramda Nuriddinxo'ja Shukurxo'jayev, Dilsoraxon Saidkozimova, Abrorxo'ja Tohirov, Hilolaxon Tohirova kabi o'quvchilar faol ishtirok etishdi.

Birgina tadbir orqali Yurtboshimiz ilgari surgan besh tashabbusning ijrosini amalga oshirishni maqsad qilgan o'quvchilar murodlariga yetishdi. Hatto ustozlari tomonidan kitob va esdalik sovg'alari bilan taqdirlanishdi. Boshlang'ich sinfdanoq buyuk ajdodlarimizga ehtirom ko'rsatgan o'quvchilarning barkamol avlod bo'lib voyaga yetishlarini tilab qolamiz.

**O'z muxbirimiz**





## MUSIQACHI BO'LAMAN

**Onam yaqinda katta opamga Ulug'bek Hamdamning «Sabo va Samandar», kichik opamga sevimli yozuvchi bobomiz Xudoyberdi To'xtaboyevning «Quyionlar saltanati», menga esa «Odob tarbiyasi» kitobini olib keldilar.**

«Odob tarbiyasi» kitobi 4 qismdan iborat ekan. Ayni kunlarda kitobning 3-qismini o'qishni boshladim. Shuningdek, «Tong yulduzi» gazetasini ham katta qiziqish bilan o'qiydiz. Tengdoshlarimning yutuqlaridan quvonaman, havas qilaman.

Men ham darslardan so'ng shahrimizdagi 9-bolalar musiqa va san'at maktabiga qatnayman. Hozir musiqa maktabining 2-sinf o'quvchisiman. Pianino yo'nalishi bo'yicha ustozim Lola Yo'ldoshevan kuy chalishni o'rganyapman. Kelajakda sozanda bo'lish orzusidaman.

Iroda JO'RAYEVA,

Qashqadaryo viloyati, Qarshi shahridagi  
38-umumta'lim maktabining 4-«A» sinf o'quvchisi

## OTA-ONANGIZ BILAN O'QING!

### SINF RAHBARI

Maktabda o'zaro kelisholmay mushtlashgan ikki bolakayni direktorning xonasiga olib kirishdi.



Maktab rahbari mushtumzo'rlarining sinf rahbarini chaqirtirdi. Aksiga olib, ustoz o'quv seminariga ketgan ekan. Oradan bir soatlar chamasi vaqt o'tib, sinf rahbari maktabga kirib kelganida, har ikki o'quvchining ota-onasi uni kutib turardi... Bo'lgan voqeadan bexabar ustoz ota-onalarning dashnomlarini, kamiga maktab rahbaridan ham dakki eshitishi turgan gap. Qani, o'ylab ko'ring-chi, nahotki bu voqeadan sinf rahbari aybdor bo'lsa...

Men maktabda o'qib yurgan kezarimda, sinf rahbarimiz Oysha opa Abduraupovna bizga rus tilidan saboq berar edilar. O'tish davrimiz bo'lgani uchunmi, sinfdoshlarim juda sho'x edi. Hech bir o'qituvchi bizning sinfga rahbarlik qilishni istamagan bir paytda Oysha opa mas'uliyatli vazifani o'z zimmlariga olgan ekanlar. Oradan bir yil o'tar-o'tmas, sinfimiz maktabda eng a'lochi, peshqadamlar qatoridan joy olgandi... Ha, u paytlar boshqacha edi-da, deysizmi? Yo'q, adashasiz, biz ham siz singari bola bo'lganmiz. Kimdir koptok tepib derazani sindirsa yoki o'g'il bolalar bir-biri bilan mushtlashib qolishsa, o'zaro hal qilardik, ota-onalarimizni tezda chaqirib kelmasdik...

Bir kuni maktabga qizimni olib kelsam, yoqasi g'ijim, ko'yilagi shimidan tashqariga chiqib ketgan 9-sinf o'quvchisi (buni keyinroq bildim) yo'lakda o'qituvchisi bilan shunaqangi gap talashyaptiki, hayratdan yoqa ushladim. Sinf rahbari uning onasi tengi bo'lsa kerak, chamamda.

– Nega maktabga krossovka kiyib kelding? Hozir direktor ko'rib qolsa, meni koyiydi.

Bu e'tirozlarga javoban o'quvchining aytayotgan gaplarini yozmay qo'ya qolay... Nahotki, sizning maktabga kiyib kelgan kiyimingiz, oyog'ingizdagi krossovkangiz uchun ham sinf rahbaringiz gap eshitsu? Nahotki, maktab formasida kelish shunchalar qiyin bo'lsa? Yoki boshqa bir holatni olaylik: darslik olib kelmagani, kundalik tutmagani, sinfdoshi bilan mushtlashgani, deraza sindirgani, koptokni teshgani, parta ustida yugurgani uchun... E-he, bunday «uchun»larning adog'i ko'rinmaydi. Sizning yomon xulq-atvoringiz uchun maktabda direktordan, boz ustiga, ota-onangizdan telefon orqali eshitayotgan SINF RAHBARINGIZ oilasi a'zolari uchun qadrli inson ekanligini unutmag. Unga atalgan iliq gaplaringizni faqat «O'qituvchilar kuni»da emas, balki har kuni aytishdan charchamang. Uni xursand qilish uchun har kuni nimadir qiling. Bu oddiy tartib-qoidaga amal qilib, o'z vaqtida o'qib-o'rgansangiz, bas.

Maqola yuzasidan esa fikr-mulohazalaringizni kutib qolamiz.

Ozoda TURSUNBOYEVA

## OCHIQ DARSGA «5» BAHO

– Meni yema, Ayiqvov, senga bir misol aytaman.

– Qani, ayt-chi, agar to'g'ri yecha olsam, seni qo'yib yuboraman...

Anglaganingizday, bu «Bo'g'irsoq» ertagining maktabimizda o'tkazilgan ochiq darsdagi yangicha sahna ko'rinishi.

Yaqinda o'quv dargohimizning boshlang'ich sinf o'qituvchisi Shahnoza opa Toshmuhammedova rahbarligidagi 3-«B» sinfida

«Matematika – fanlar ichra shoh,  
Uning sirlaridan bo'ling ogoh»

shiori ostida tadbir bo'lib o'tdi. Besh tashabbus loyihasi asosida tashkillashtirilgan bu darsga mohir ustoz meni yosh muxbir sifatida taklif qildilar. Darsni kuzatar ekanman, o'qituvchining adabiyot, ingliz tili, geografiya kabi fanlarni umumlashtirib o'tgan mashg'ulotlariga tan berdim. O'quvchilar bilan barobar turib ishlayotgan sinf rahbarini ko'rib, logan Gyotening «Yosh Verterning iztiroblari» asaridagi «Bolalardek o'ynamasangiz, bolalarni tushunmaysiz», degan fikri yodimga tushdi.

Dars davomida Muslima Rustambekova va Rahmatillo Husanov matematik amallarni ingliz tilida aytib berishdi. Ozodbek Asqarov va Ruxshona Ortiqboyeva esa she'r aytishni qoyillatishdi. Shundan so'ng, sahnaga sotuvchi va ikki xaridor qiyofasidagi o'quvchilar chiqishdi. Hisob-kitobni yaxshi bilmagan xaridorni sotuvchi osongina aldab yuborgani sahna ko'rinishi orqali ko'rsatib berildi.

Tadbir yakunida maktabimiz rahbari Gulnoza Ergasheva va o'quv-tarbiyaviy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosari Nargiza opa Zoidova ustoz va o'quvchilarga ochiq dars uchun a'lo baho qo'yishdi.



Otabek ORTIQOV,

Toshkent shahar, Shayxontohur tumanidagi  
169-umumta'lim maktabining 10-«A» sinf o'quvchisi



# BIR MAKTABNING

**Buxoro viloyati,  
G'ijduvon tumanidagi 6-umumta'lim maktabining  
o'quvchilaridan tortib ustozlarigacha bizga muntazam ravishda qo'lga  
kiritayotgan yutuqlari haqidagi maktublari va ijod namunalari yo'llashadi.  
Bugun sizni mazkur ta'lim dargohi bilan yaqindan tanishtirish  
niyatidamiz.**

## MUVAFFAQIYAT SIRLARI

To'qqiz yuzga yaqin o'quvchilar ta'lim-tarbiya olayotgan bu bilim dargohida Gulshod Barotova, Shahlo Hasanova, Surayyo Jumayeva kabi o'z kasbining fidoyilari mehnat qilishmoqda. Adiba opa Mahmudova esa ma'naviy-ma'rifiy ishlarga bosh-qosh. O'quvchilarning qo'lga kiritayotgan muvaffaqiyatlari haqida gap ketganida esa, avvalo kuni kecha 6-sinf o'quvchisi Umidjon Jabborov va 9-sinf o'quvchisi Gulchiroy Boboqulova Italiyaning PISA universiteti bilan hamkorlikda matematika fani bo'yicha o'tkazilgan olimpiadada faxrli o'rinlarni egallashganini ta'kidlamoqchimiz. Maktab faxriga aylangan yosh sportchilardan 7-«A» sinf o'quvchisi Javohir Jo'raqulov va Shahrizoda Muzaffarova, 8-«D» sinf o'quvchilari Ruxsora Rasulova, Zarnigor Mirzayeva, Yorqin Ashurov, 10-«B» sinf o'quvchisi Laziz Nasimov, Shahina Abdullayeva turli musobaqalarda yuqori o'rinlarni egallab kelishmoqda.

10-«D»



**Shahlo Sharopova, Buxoro viloyati,  
G'ijduvon tumanidagi 6-umumta'lim maktabi rahbari.**

sinf o'quvchisi Matluba Abdurahmonova esa ijodkor o'quvchilardan biri ekan. Tahririyatimizga yo'llagan maktubida u o'z maktabi haqida faxrlanib, quyidagilarni yozibdi:

– Maktabimiz tumandagi eng ilg'or ta'lim maskanlaridan biri. Har bir darsimiz bahs-muno-

zaralarga boy, qiziqarli tarzda o'tadi. Darslardan so'ng turli to'garaklarda mashg'ulotlar o'tamiz. Biz ham ustozlarimizning mehnatlarini oqlash harakatidamiz. Maktabdoshlarim fan olimpiadalarida yuqori o'rinlarni egallab, sport musobaqalarida ham yetakchilik qilishmoqda. «5 tashabbus» loyihasi asosida respublika miqyosida o'tkazilgan tadbirida ham viloyat miqyosida 1-o'rinni qo'lga kiritdik. Fransiya elchixonasi tomonidan har yili o'tkazilayotgan «Frankofoniya» forumida ham birinchilikka sazovor bo'lib, ushbu davlatga bepul yo'llanmani qo'lga kiritdik.

Yuqoridagi fikrlarni o'qib, ushbu ta'lim maskanida erishilayotgan muvaffaqiyatlarning siri ahillik va burchga sadoqatda ekanini anglagan bo'lsangiz kerak. Demak, o'qituvchilar o'z vazifasini sidqidildan bajara-

**Biz bu har sohada ilg'orlikka intilayotgan dargoh va uning ustozlari bilan yuzma-yuz ko'rishmagan bo'lsak-da, ushbu maqolani tayyorlash davomida o'zaro qalban yaqinlikni his etdik.**

yotgan, o'quvchilar esa ustozlari mehnatini oqlashga intilayotgan bu maktabning nomi yuksalaveradi.

**Sayyora QODIROVA**

## TARIX QA'RIDAGI IKKI XAZINA



**Sarlavhadagi go'zal nom ostida o'tkazilgan tadbir Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti qoshidagi akademik litseyda bo'lib o'tdi.**

Unda ta'kidlanganidek, shu kunlarda yurtimizda tavallud ayyomlari keng nishonlanayotgan Hazrat Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur xalqimizning ikki xazinasidir. Tadbirni litseyning til va adabiyot kafedrasini mudiri Go'zal Rahmanova ochib berdi. Madaniy-ma'rifiy kechaga R.Glier nomidagi Respublika ixtisoslashtirilgan musiqa akademik litseyi o'quvchilari tashrif buyurib, tengdoshlari tayyorlagan bayramni tomosha qilishdi. Tadbir mehmoni madaniyat markazi xodimi Suhrob Jumaniyozov esa o'z chiqishida o'quvchilarni hamisha boy adabiy merosim bilan faxrlanib yashashga chorladi.

*O'z muxbirimiz*

## SPEKTAKL TOMOSHASIGA BORDIK

**Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti akademik litseyi o'quvchilari ham O'zbek Milliy akademik drama teatrida namoyish etilgan Alisher Navoiy spektaklini tomosha qilishdi.**



Shuningdek, teatring taniqli aktyori Rixsitilla Abdullayev akademik litseyda o'quvchilarning tayyorlagan bayram dasturiga taklif qilindi. Bobolarimiz hayoti va ijodini hikoya qiluvchi videoroliklar namoyishi barchada katta taassurot qoldirdi. Alisher Navoiy va Bobur g'azallaridan ifodali o'qigan o'quvchilarning mahoratini ko'rgan aktyorimiz ularni chin dildan samimiy olqishladi.

**Odina YO'LDOSHEVA**





# THE AUTHOR OF 400 POEMS...

Shoh va shoir  
Zahiriddin  
Muhammad  
Boburga  
bag'ishlangan



7-«D» sinfdagi mashg'ulotimni quyidagi ruboiyni yod aytish bilan boshladim.

Kim yor anga ilm, tolibi ilm kerak,  
O'rgangali ilme tolibi ilm kerak.  
Men tolibi ilm-u tolibi ilme yo'q,  
Men bormen ilm tolibi ilm kerak.

Faol o'quvchilardan Feruzaxon Muhammadova o'zi tayyorlab kelgan inglizcha matnini yoddan aytib berdi.



Matndagi yangi so'zlar ma'nosini Yoqutxon Murodova, Xushnoza Abdurahobova, Elmurod Islomov, Abdug'ofur Abdulahadov kabi o'quvchilar birinchilardan bo'lib aytib berishdi.

Rubai – ruboiy Ghazal – g'azal  
Dynasty – sulola Founder – asoschi  
Legatee – voris

So'ngra, sinf o'quvchilari uch guruha bo'lingan holda buyuk bobokalonimiz hayotiga oid qiziqarli ma'lumotlarni galma-galdan ayta boshladilar.

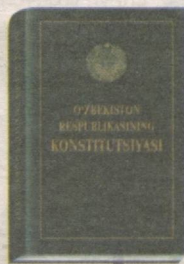
– Bobur descended from two great warriors. Amir Temur, the Turkish hero from his father's side and Changiz Khan, Mongol hero from his mother's side.

– His father was Umar Shaikh Mirzo, the ruler of Fergana.

– Now we have more than 400 of his poems. More than 231 of them are rubaiys.

Guruhlar o'rtasidagi bellashuv buyuk bobomizning g'azal-u ruboiylari yod aytilgan bahr-u baytga ulanib ketdi.

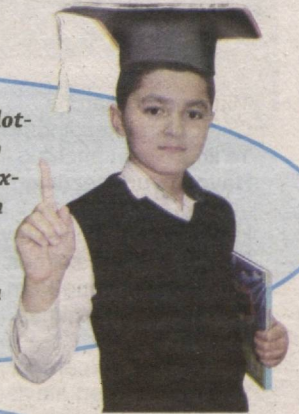
Dilbarxon BOBONAZAROVA,  
Farg'ona viloyati, Beshariq  
tumanidagi 42-umumta'lim  
maktabining ingliz tili fani o'qituvchisi



# «TONG YULDUZI»DA HUQUQ DARSII

Aziz o'quvchilar, siz ota-onangizning, kattalarning eng yaqin ko'makchisi, dastyorisiz, do'kondan kundalik iste'molga zarur bo'lgan mahsulotlarni olib kelishga sizni yuborishlari, shubhasiz.

Ba'zan siz sotib olgan turli oziq-ovqatlarning (sutli mahsulotlar, sharbatlar) iste'molga yaroqlilik muddati eskirib qolgan bo'ladi. Shunday vaziyatda agar sotuvchi o'z xatosini ixtiyoriy ravishda to'g'rilashdan bosh tortsa, kinga murojaat qilish kerakligini bilasizmi? Yoki jamoat transportida sizga yo'l haqining qaytimini qaytarishmasa-chi? Bu kabi vaziyatlarga tushib qolsangiz, o'z haq-huquqingizni talab qiling. Buning uchun esa bolalikdanoq qonunlarni yaxshi bilishingiz kerak bo'ladi.



Xo'sh, qonun o'zi nima? Keling, bugun huquqshunoslik fanidan olgan bilimlarimizni boyitishga harakat qilib, qonun so'zining qanday ma'noni anglatishini bilib olaylik. Qonun so'zining 1-ma'nosi – zaruriy barqaror bog'lanish, munosabat degan ma'nolarni anglatadi: Tabiat qonunlari, Tib qonunlari, Nyuton qonuni, Tafakkur qonunlari. 2-ma'nosi – hamma uchun majburiy bo'lgan ijtimoiy-huquqiy me'yor va munosabatlarni belgilovchi rasmiy qoida, ana shunday munosabatlarni mustahkamlash, rivojlantirish va tartibga solish vositasidir: Qonunlar to'plami, Qonun chiqaruvchi organ va hokazo.



Tug'ilganingizda ism-sharif qo'yilishi, voyaga yetguningizcha ota-onangiz g'amxo'rliqi, maktabgacha ta'lim tashkilotiga borishingiz, maktabda bepul ta'lim olishingiz, buvi-bobongizning nafaqa puli olishi – barcha-barchasi qonunda belgilab qo'yilgan.



Davlatimizning asosiy qonuni O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasidir. Konstitutsiya huquqiy hujjat bo'lib, davlatimizning barcha qonunlariga asos sanaladi. Konstitutsiyamiz 6 bo'lim, 26 bob va 128 moddadan iborat. Oilada, maktabda, ko'cha-ko'yda, mahallada, o'zaro munosabatlarda hamisha qonunlarga rioya qilinadi. Qonunbuzarlar, albatta, jazolanadi.



Nodira NAZAROVA

## Lesson 7

Ingliz tilini o'rganamiz! Let's learn English!

Many – for countable nouns  
Much – for uncountable nouns  
We cannot use much and many in positive sentences.

I have many friends. (X)  
I drink much water.

We have to use with these words:

very, too, so, as, how, rather  
I have too many friends.  
I drink so much water.

We can use much and many in negative sentences.  
I do not have many friends.  
I do not drink much water.



## MUCH AND MANY

Synonyms of much:

A lot of \_\_\_  
A great deal of \_\_\_  
A good deal of \_\_\_  
Plenty of \_\_\_

Synonyms of many:

A lot of a great deal of \_\_\_  
A good deal of \_\_\_  
A good many of \_\_\_  
Plenty of \_\_\_  
A number of \_\_\_



A good of \_\_\_  
A great number of \_\_\_  
Lots of \_\_\_

Note: we can use all synonyms in positive sentences as well.

Complete the sentences.

- \_\_\_\_\_ people drive too fast.
- We did not spend \_\_\_\_\_ money.
- We've lived here for \_\_\_\_\_ years.
- Did you eat \_\_\_\_\_ cheese for breakfast?

Mohira RAHMATOVA,  
the teacher of school № 274, in Yunusabad district, Tashkent region



# MAKTABDA SHE'RIYAT BAYRAMI



## SEN QISHNING ERKATOYI

Mittigina qorparcha,  
Osmonlarni kezdingmi?  
Yo'ling olismi ancha?  
Havo sovuq, sezdingmi?

Ha, bilaman, kichintoy,  
Senga sovuq sezilmas.  
Izg'irinda qolsang ham,  
Aft-angoring buzilmas.

Momiqqina qorparcha,  
Sen qishning erkatoyi.  
Ishonaver, sensiz hech,  
Uning yo'qdir chiroyi.

Oppoqqina qorparcha,  
Yumshoqqina qorparcha.

**Muhammadali SHOMURODOV,**  
Toshkent viloyati, Zangiota  
tumanidagi 35-umumta'lim  
maktabining 2-sinf o'quvchisi

Har  
yili fevral oyida  
maktabimizda o'tkaziladigan  
«Adabiyot kunlari»ni o'quvchilar  
rim intiqlik bilan kutishadi.



## INTILGANGA TOLE YOR

Orzularga erishmoq uchun,  
Faqat olg'a tashlangiz qadam.  
Yuksalikdan cho'chimang aslo,  
Intilmoqlik zarurdir har dam.

Qalbingizda so'nmasin ishonch,  
Hech bir to'siq etolmasin kor.  
Izlanishdan charchamang sira,  
Intilganga tole bo'lar yor!

**Dostonbek SHERMATOV,**  
Namangan viloyati, Is'hoqxon  
Ibrat maktab-internatining  
8-sinf o'quvchisi

Maktabimiz rahbari Dilfuza opa Nabiyevidan tortib barcha o'qituvchi-yu o'quvchilarning adabiyotga ixloslari baland. «Buyuklar yodi ila yashaymiz mudom» nomli tadbirimiz davomida o'quvchilar Navoiy bobomiz 51000 misradan iborat «Xamsa» asarini ikki yildayozib tugatganini eshitib, hayratlanishdi:



«Sab'ayi-sayyor»dan ko'p hikmat oldim,  
«Hayrat-ul abror»dan hayratda qoldim.  
«Lison ut-tayr»dan dil sirim bildim,  
Navoiyni o'qidim, o'zni tanidim, deya she'rlar o'qishdi.

Shoh va shoir Bobur bobomizning ruboiylaridan o'qib mushoiraga kirishgan yosh adabiyotshunoslaringa hatto ustozlar ham tan berishdi.

She'riyat bayrami yakunida o'quvchilar bir ovozdan ulug' bobolarimiz nomlarini qalblarida mudom saqlashga va'da berishdi.

Davrlar o'tar, masofa ortar,  
Yurakka yaqinlab boradi bu nom.  
Har lahza hikmat yodimni tortar,  
Buyuklar yodi ila yashaymiz mudom.

**Xosiyat MATYOQUBOVA,**  
Toshkent shahar, Yakkasaroy tumanidagi 48-umumta'lim  
maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Bolalikka qaytgim keladi. Jo'shib qo'shiq aytgim keladi. Bu voqea o'smirlik davrimda, ayni o't-olov, sho'x, yerga ursa, ko'kka sapchiydigan paytlarim sodir bo'lgan edi. Garchi shaharda tug'ilgan bo'lsam-da, bolaligim bobomlar xonadonida – qishloqda o'tgan.

O'sha 60-yillarda qishloq bolalari umrining aksariyat qismi mehnatda o'tardi. Bo'sh vaqtimiz juda kam bo'lardi. Darsdan keyin meva, paxta terimi, g'o'za yaganasi deysizmi, qo'ying-chi, qishloqda nima ko'p, yumush ko'p bo'lardi. Xonadonlardagi pilla terimidan so'ng paxta yig'im-terimida uch oylab dalada qolib ketardik.

Mana, bugun yoshim bir joyga borganda, bolaligimda sodir bo'lgan bir voqeani sizlarga hikoya qilib bermoqchiman. Darsdan keyin biz bolalarni kolxoz bog'iga, olma terishga olib chiqishdi. Juda yaxshi mehnat qildik, qaytaytib, do'stim Ziyovuddin ikkimizning fikrimiz buzilib, kolxoz bog'iga o'g'rilikka kirdik. Avval chelaklarimizni sara olmaga to'ldirdik. Do'stim, bo'ldi ketdik, qo'lga tushib qolmasimizdan keta qolaylik, deya qistardi. Endi uyga qaytamiz

deb turganimizda, bog'ning qorovuli Maxsum aka kelib qoldi. Chelakdagi olmalarimizni olib qo'yib, yuzimizga chunonam tarsaki tushirdiki, ko'zimizdan o't chaqna ketdi.

Garchi Maxsum aka do'stim Ziyovuddinga qarindosh bo'lsa-da, unga yon bosmadi, ikkimizni birdek jazoladi. Agarda shu ishimizni yana takrorlasak, bizni maktabdan haydatishini, otanalarimizni sharmanda qildirishini aytib, uyga qo'yib yubordi. Maxsum aka urush ko'rgan, ko'ngli toza inson edi-da. O'sha kuni do'stim mendan juda xafa bo'ldi. Men esa o'sha kungi xunuk voqea eng oxirigisi bo'lishini takror-takror aytdim. Agar o'sha kuni mana shunday jazo olmay, osongina qutulib ketganimizda, bu hol yana takrorlangan bo'larmidi?! Qisqasi, har ikkimiz uchun ham bu voqea bir umrlik saboq bo'ldi. Keyinchalik ham qing'ir ishga qo'l urmoqchi bo'lganimizda, darrov o'sha Maxsum akaning ko'zimizdan olov chiqqudek tushirgan tarsakisi yodimizga kelaverdi. Afsuski, bugun orangizda qo'li egri bolalar

ham uchrab turadi. Ota-onasini o'qishga, bilim olishga ketayapman, deb aldad, kompyuter o'yinlari o'ynab, pana-pana joylarda sigaret chekib, darsga kirmaydigan o'quvchilar ham yo'q emas.

Aziz bolajonlar, qo'li egrilik, bezorilik oqibatida qanchadan qancha tengdoshlaringizning hayoti izidan chiqayapti. O'smirlik inson umrining eng murakkab davri. Gohida yuragingizga qil ham sig'maydi. O'qish-o'rganishdan zerikasiz. Shunda o'zingizni biroz chalg'iting. Birorta daraxt yoki gul ekib, foydali ish qiling. Maqola, she'r yoki hikoya yozib ko'ring, siz buni, albatta, uddalaysiz. Bolalikka yegan tarsakimning zarbini hamon his qilishim bois bir qancha she'r qoraladim. Marhamat, siz ham o'qib ko'ring:

Hali-hamon tarsaki,  
Lovullatar yuzimni.  
Men undan xafamasman,  
U ochgandir ko'zimni.

## BOBOMNING DEGANLARI

– Bobo, nega dehqonning,  
Hech ketmoni zanglamas?  
Bu oddiy haqiqatni,  
Dangasalar anglamas.

– O'g'lim, halol mehnatda,  
Har qanday ishning tili.  
Bilim-u layoqatda,  
Mo'jizalarning siri.

**Abdusamat YUNUSOV,**  
Xalq maorifi a'lochisi, faxriy muallim

## TARSAKI

(Voqeiy hikoya)





# SPORTNING SEHRLI OLAMI

**Barchamizga ma'lumki, sog'lom bo'lishning asosiy vositasi jismoniy tarbiya va sport sanaladi.**

Shu bois, Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan beshta muhim tashabbusga yoshlarni jismonan chinqitirish, sport sohasidagi qobiliyatini namoyon qilishlari uchun ularga zarur sharoitlar yaratishga qaratilgan yo'nalish ham kiritilgan.



Maktabimizda bir yarim mingga yaqin o'quvchining sport bilan shug'ullanishi uchun barcha sharoitlar yaratilgan. Zarur jihozlar bilan ta'minlangan sport zalimiz, futbol maydonimiz doim sportsevar o'quvchilar bilan gavjum. Ustoz Feruza Norbekova mahorati, o'z faniga vijdonan yondashuvi bois

qizlarning jismoniy tarbiya darsiga qiziqishi ortib boryapti. 8-«A» sinf o'quvchisi Aziza Sayfullayeva, 11-«V» sinf o'quvchisi Shohsanam Hamroyeva yengil atletika musobaqasi bo'yicha shaharda birinchiликni qo'ldan berishmayapti. 6-7-sinf o'quvchilari futbol, «Quvnoq startlar» musobaqalarida, 8-9-sinf o'quvchilari shaxmat-shashka, 10-11-sinf o'quvchilari voleybol, futbol musobaqalarida shahar miqyosida sovrinli o'rinlarni egallab kelishyapti. Sportdagi yutuqlarimiz evaziga qo'lga kiritilgan maqto'v yorliqlari, sovrinlarimizni ko'rsangiz, ko'zingiz quvonadi.

Men maktabimizdagi «Saxovat» futbol jamoasiga ham rahbarlik qilaman. Jamoa a'zolaridan Murod Imomaliyev, Abdulaziz Nosirov, Og'abek Qudratov darvozabon, hujumchilikni qoyillatishadi. Saidjon Saidjonov, Shahzod Yusufxo'jayev, Odil Baxtiyorov kabi o'quvchilar esa voleybol, futbol o'yinlarida jamoa birinчилигига munosib hissa qo'shishadi. Maqsadimiz o'quvchilarni yoshlikdan sportga oshno qilib, ularning sog'lom, tetik, baquvvat bo'lib ulg'ayishlariga hissa qo'shishdir.

**Farhod TOJIYEV,**

*poytaxtimizning Olmazor tumanidagi*

*196-umumta'lim maktabining jismoniy tarbiya fani o'qituvchisi*



**Maktabimizda «Jasorat» nomli vatanparvar guruhi faoliyati yo'lga qo'yilgan. Uning tashkil etilishida O'zbekiston Ekologik partiyasi Sergeli tuman Kengashi raisi Erkin Talbabayevning hissasi katta.**

Bugun bu guruh a'zolari darsdan bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazish bilan birga, sohaning sir-sinoatlarini mukammal o'rganishmoqda. O'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari Munira Yusupova esa guruh rahbarlariga turli ko'rsatmalar berib kelayapti.

Yaqinda bo'lajak harbiylarimiz O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi, Toshkent harbiy okrugida tashkillashtirilgan tadbirda ishtirok etishdi, harbiy okrugda tahsil olayotgan akalarining mashg'ulotlari bilan tanishishdi.

Kuni kecha esa Sergeli tuman prokuraturasi tomonidan ana shu o'quvchilarga ovoz kuchaytirgich va mikrofon sovg'a qilindi. Endi ular harbiy kuy-qo'shiqlarni baralla aytishlari mumkin.

Har bir tadbirdan so'ng o'quvchilarimning taassurotlari bilan qiziqaman. Ulardan biri Javohir Huseinov birinchilardan bo'lib so'z boshlaydi:

— Ustoz, men kelajakda harbiy bo'lishni orzu qilaman. Shuning uchun ham maktabimizdagi vatanparvar to'garagiga qatnashayotganimdan juda xursandman. Harbiy okrugda o'qiyotgan akalarimni ko'rib, bu kasbga bo'lgan havasim yanada oshdi.

Ko'zlarini yonib turgan o'quvchilarning so'zlarini tinglar ekanman, yangi-yangi tadbirlar, sayohatlar uyushtirishni rejalay boshladim. Toki bo'lajak yurt posbonlari, Vatan himoyachilarining ishtiyogi so'nmasin, deymen.

**Tamara AHMEDOVA,**

*Toshkent shahar, Sergeli tumanidagi*

*300-DIUMning boshlang'ich sinf o'qituvchisi*

## KUMUSH QISH MANZARALARI

**Mana, kumush qishning so'nggi oyi ham o'tib bormoqda. Bu fasl naqadar maftunkor, jozibali, to'g'rimi? Mening sevimli faslim ham aynan kumush qishdir.**

Men uning ta'rifi-yu qiyosini izlar ekanman, oila a'zolarim bilan bog'liq quyidagi manzaralar ko'z oldimga keladi. Yog'ayotgan qor burjonimning par ko'rpalariga, onajonimning bizga shirmoy kulcha yopish uchun elakdan un elayotganlariga o'xshaydi. Zamin esa bobojonim sochlaridek oppoq qorga burkanadi-yu qoladi. Tunda guvillaydigan bo'ronlar daraxtlarga alla aytayotgandek, go'yo. Qish fasli



boshqa fasllardan musaffo havosi, beg'uborligi bilan ajralib turadi. Uning kunlari-yu tunlari sovuq, ayozli bo'lsa-da, o'zining ajib manzaralari bilan har qanday inson qalbini ilitib, xushkayfiyat bag'ishlaydi. Men qishni ana shunday xislatlari uchun sevaman!

**Laylo ABDUSAMATOVA,**  
*poytaxtimizning Yashnobod tumanidagi 153-umumta'lim maktabining 7-«A» sinf o'quvchisi*

## BIZ SAVODXON BOLALARMIZ

**Assalomu alaykum, hurmatli «Tong yulduzi» gazetasining ijodiy xodimlari! Bu nashr mening sevimli gazetam.**

Avvallari uni menga buvim o'qib berardilar. Endi esa men va sindoshlarim nafaqat darsliklarimizni, balki kitoblarni ham hech tutilmay, burro-burro o'qiy olamiz. Yaqinda «Savodxonlik bayrami»ni o'tkazdik, ona tili, o'qish va matematika fanlaridan olgan bilimlarimizni barchaga namoyish etdik. Tadbirda biz harflar siymosida sahnaga chiqib, Vatan, do'stlik, ona haqida she'rilar yod oldik. «Bo'g'irsoq» va «Sholg'om» ertagini sahnalashtirib, rollar ijro etdik. Maktabimiz rahbari, ota-onalarimiz bizni savodxon bo'lganimiz bilan tabriklashdi. Ustozimiz Dilafroz Bekchanova bizga faxriy yorliq va sovg'alar topshirdi.



**Abrorbek JUMANAZAROV,**  
*Xorazm viloyati, Yangiariq tumanidagi 40-umumta'lim maktabining 1-«A» sinf o'quvchisi*



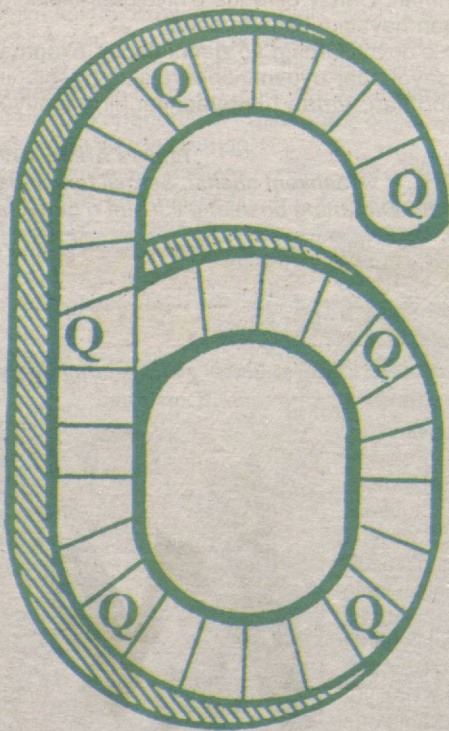
# «HAYOT MAKTAB» I GA TAYYORLAYDI



Pazandalig-u sarishtalik har bir qizning orzusi, shunday emasmi? Maktabimizning 11-sinf qizlari, o'quv maskanimizda tashkil etilgan «Hayot maktabi» to'garagiga qatnay boshladilar. To'garakda ular etika-estetika, milliy urf-odatlarimiz va an'analarimizga amal qilish, notq muomalasi, pazandalik, tikish-bichish

## «Q» HARFLI CHAYNVORD

Chizmaga «Q» harfi bilan boshlanuvchi oltita so'zni yozish bilan so'z boyligingizni sinab ko'ring.



## Pazanda qizgal!



5 dona tuxum, 1,5 stakan shakar, 1 stakan kefir, 2,5 stakan un, 0,5 stakan o'simlik yog'i, 2 choyqoshiq kakao, 1 choyqoshiq iste'mol sodasi, 1 choyqoshiq sirka.

Tuxumni chuqurroq idishga solib, bir xil ko'rinishga kelguncha 5 daqiqa davomida ko'pirtiramiz. Unga kefir, shakar va o'simlik yog'i, uksus bilan so'ndirilgan iste'mol



sodasini solamiz. Aralastirgach, teng-ikkiga bo'lamiz. Uning bir qismiga kakao qo'shib, gaz patnisiga har ikkala masalliqdan ikki qoshiqdan navbatma-navbat solamiz. Endi uni 180 haroratda qizdirilgan gaz pechiga qo'yamiz hamda 30 daqiqa davomida pishiramiz.

Pishgan tortni sovugach, likopchalarga solib, issiq choy yoki kofe bilan dasturxonga tortishingiz mumkin.

**Yoqimli ishtaha!**

**NARGIZA tayyorladi**

## «ZEBRA» TORTI

Bugun sizlarga oq-qora ko'rinishdagi «Zebra» tortini tayyorlashni o'rgatamiz. Tort uchun kerakli masalliqalar:

1901-yilda amerikalik bir masxaraboz o'zining ilk chiqishini namoyish etdi. U sirk sahnasiga chiqib, chang to'la gilamni arqonga osib qo'ydi-da, shunday dedi: «Mening ayolim mana shu gilamni urib, qoqib tozalashga meni majburlamoqchi bo'ldi. Men esa o'zimni urintirmaslik uchun elektr nasos-kompressordan foydalandim. Hozir siz uning qanday ajoyib tarzda ishlashini ko'rasiz!» Masxaraboz kompressorni ishga soldi va undan chiqqan shlang uchini gilamga yaqinlashtirdi. Shunda gilamning orqa tomonidan bulut kabi chang chiqq boshladi.



## SIRK MAYDONIDAGI KASHFIYOT

Buning oqibatida birinchi qatorda o'tirgan tomoshabinlar chang yutib, yo'talib, aksira boshladilar. Chang yutib jabrlanganlar orasida muhandis Gerbert But ham bor edi. Shunda muhandis chang-to'zon ko'tarmasdan ham gilamni tozalash mumkinmi, deya o'ylab qoldi va shu sirk namoyishidan keyin insonlarga zarar yetkazmaydigan changyutgichni ixtiro qildi. Demak, zamonaviy changyutgich yaratish g'oyasi sirk maydonida tug'ilgan ekan.

**ZUHRA tayyorladi**

**BIZNING TELEGRAM RAQAMIMIZ: 94-645-90-70**

**Tong yulduzi**

**Muassis:**

**O'zbekiston Respublikasi  
Xalq ta'limi vazirligi**

**Bosh muharrir  
Feruz ADILOVA**

Gazeta O'zbekiston Respublikasi Prezidenti administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligida 0208-raqam bilan 2019-yil 10-iyunda ro'yxatdan o'tgan.

**TAHRIR HAYATI:**  
Dilshod KENJAYEV,  
Alisher SADULLAYEV,  
Murtazo SULTONOV,  
Feruz JALILOVA,  
Ashurali JO'RAYEV,  
Feruz MATYOQUBOV  
(mas'ul kotib)

**Navbatchi muharrir  
Nodira NAZAROVA**

**Rassom  
Feruzbek KAMOL o'g'li**

**Sahifalovchi-dizayner  
Shaxobiddin  
MAXMADIYEV**

«O'zbekiston» NMIU bosmaxonasida chop etildi.  
Gazetaning poligrafik jihatdan sifati chop etilishiga bosmaxona mas'ul.  
Manzili va bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Navoiy ko'chasi, 30-uy. Indeks: 100011.  
Obuna indeksi: 198.  
[www.tongyulduzi.uz](http://www.tongyulduzi.uz)  
e-mail: [tongyulduzi1929@uamail.uz](mailto:tongyulduzi1929@uamail.uz)  
telegram: [t.me/tongyulduz](https://t.me/tongyulduz)  
Adadi - 5234  
Buyurtma - V 4069

Tahririyatga kelgan barcha qo'lyozmalar tahrir qilinadi, mualliflarga qaytarilmaydi.  
Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar.  
Shakli A-3, 2 bosma taboq.  
Bahosi kelishilgan narxda.  
Gazeta haftaning dushanba kuni chop etiladi.  
Topshirish vaqti - 18:00  
Topshirildi - 18:00  
Tel./faks: (99871) 244-63-08